

ZVONČEK

ŽJSZ
S PODOBAMI

ZA
SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XX.
ŠTEV. 5.
VEL. TRAVEN 1919.

Vsebina.

1. <i>Janko Leban</i> : Domovina. Pesem	97
2. <i>Tone Gaspari</i> : Maj. Povest	98
3. <i>Ivan Erbežnik</i> : Črešnja črnica. Povest z 2 podobama	100
4. <i>Andrej Rapé</i> : Potlej — prosim Te za drugo	104
5. <i>Andrej Rapé</i> : Brez tekmecca. Pesem	104
6. <i>Andrej Rapé</i> : Druga mati. Povest	105
7. <i>Regent Aleksander</i> . Podoba	108
8. <i>Zorana Valenčičeva</i> : V maju. Pesem	113
9. <i>Fr. Palnak</i> : Čveteronožci v našem gozdu. S podobo	114
10. <i>Tone Gaspari</i> : Pesem romarjev	116
11. Pouk in zabava	117
12. Kotiček gospoda Doropoljskega	119

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Zaradi podraženja papirja, klíšejev in vseh tiskarniških potrebščin ter zaradi zvišanja plač vsemu tiskarnišskemu osebju smo primorani dvigniti naročnino „Zvončku“ na letnih **15 K.** — Novim naročnikom sta 1. in 2. številka še vedno na razpolago.

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 15 K, pol leta 7 K 50 h, četrť leta 3 K 75 h. Posamezne številke po 1 K 50 h.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj, upravnik in odgovorni urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani.**

Štev. 5.

V Ljubljani, meseca vel. travna 1919.

Leto XX.

Domovini.

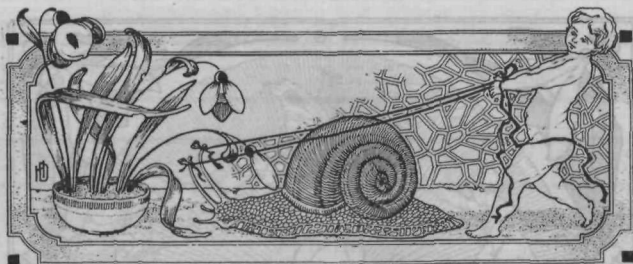
Zemljica sveta,
zemljica mila,
kjer me rodila
mati nekdej:
Srce to moje
vedno je tvoje,
zemeljski raj!

Slava in sreča
ko ti smehlja se,
radostne čase
s tabo živim;
ko te poseča
žal in nesreča,
s tabo trpim! —

O, domovina,
jaz molim zate,
dnove naj zlate
dā ti nebó!
Cveti in rasti
v sreči in časti
vsekdar lepó! —

Janko Leban.

TONE GASPARI:

Maj.

edvedov Tone je begunska sirota. Ubežal je pred štirimi leti s svojo materjo na Koroško; hišo in malo njivo so že dosežale vojne grozote, ko sta se v temni noči poslavljalja z obupavajočo materjo od domače grude. Pretrpela sta mnogo, mnogo; čuda, da je srce moglo sprejeti toliko hudega, da ni že zdavnaj počilo od bolesi! Pa je vedno sijala iskrice upanja in blažila trpkost in rahljala upe v lepšo bodočnost. Ko pa je mati prejela sporočilo o smrti, ki je očeta položila pod toplim goriškim solncem na tla, takrat šele je vzkipelo vse zatajeno gorje — srce ga ni zmoglo, prekipeo je — in dobra mati je legla, da si odpočije ...

Medvedov Tone je ostal sirota. Zatekel se je k sosedu, proseč ga dobre roke in odkritih oči. In ponudil mu je sosed toplo dlan, ga sprejel pod svojo streho ter mu izročil v varstvo in nego deset belih ovčic.

Od takrat pase Tone vsak dan na rebri pod Hudim gradom. Na vrhu sede na parobek, gleda na ovčice, pa tudi v dolino se ozira, kjer šeta po srebrni cesti naša pomlad, tako lepa, kot še nikoli. Ceste meri z žejnimi očmi, z nebotičnimi vrhovi se izkuša, v mislih leze na strme vrhe in gleda na ono stran. Pa dasi je Tone sirota, so vkljub temu njegove misli tople. Odkod hodi upanje, ne ve! Ve pa, da pritiplje tako lepo zveneče v misli, da jih prepoje in okraši z bujnim zelenjem veselega pričakovanja ...

Bliža se maj. Njiva ga oznanja, ptiček poje o njem, bukovi gozd ga kliče z rahlim šumenjem. Tone sedi spet na rebri. Kodraste ovčice silijo proti vrhu; najmanjše belo jagnje pa se stiska k Tonetu in išče z jezičkom njegove roke. Danes Tone ne opazi tega. Z očmi premerja dolino in dolgo, široko prebelo cesto - popotnico, ki vsak dan hodi, hodi ko romarica, pa tako malo pové, da kdor ne gre z njo sam, ta ne zve niti, kako je na oni strani prvih grebenov. Tone premišlja, ali bi ne šel z njo, ko ga takó vabi. Ali kam? In tako sam!

Takrat se dvigne kraj ceste komaj vidna meglica prahu. Iz nje se izmota svetla kočija. Tone jo ujame z očmi in je ne izpusti več. Za njo hiti, poleg gospode sede v mehke blazine, da se popelje z njimi tja proti jugozahodu, kjer se nagiba solnce, kamor ga kliče koprnjenje. To solnce, to koprnjenje obeta maj, tisti maj, ki se rodi v goriških brdih in ga on tako dobro pozna. Kočija hiti. Na koncu ceste se še enkrat posveti nje svetlina, potem utone voz za grebeni. A Tone ne odneha! Misli mu pomagaio, hitijo naprej čez grebene, čez vrhove in se pomenijo z zahajajočim solncem.

Vse nebo je rdeče. Kakor z naglji in rdečimi rožami ovenčan se smehlja večer, predhodnik majevega jutra. Povsod, kjerkoli doseže ta večer zemljo, povsod natrosi teh rož, in vsa zamlja je užgana od prehudega cvetja, ki ga razsiplje v znamenju vstajenja umirajoče solnce. Tone je ves žareč v obraz; tudi srce je razpaljeno, zakaj tako hudo udarja, da ga ni moči umiriti. Tako lep je jugozahod, tako poln rož in sladkih spominov — pa je Tonetu tako daleč! Sirota je Tone; h komu naj se obrne, če doseže nekdanj njegova noga tisto blagoslovljeno zemljo, od solnca in dobrote greto? Dobro mu je tukaj, ničesar ne pogreša, toda žejno srce želi tja do, da se tam napije vseh krasot, ki jih s spomini zaklepa vase. V maj upa, v najlepši mesec, da ga on zakliče: »Pojdi, dobri ljudje te vabijo, ki jih je vzgojila naša topla zemlja!...«

Solnce počasi ugasne. Tone vstane, zatopljen v prelepo ubeglo sliko, ogrne jopič ter se z ovčicami spusti na pot, ki se vije v vas.

*

Tone leži v postelji. Nemiren je, zakaj v očeh nosi večer, ki je ravnokar ugasnil in se potopil v temo. Marsikomu ne sije več sladkost tega večera, le v Tonetovem srcu še žari ravnokar, kot ga je vase sprejel zadnji pogled. Vidi jasna goriška brda, ovenčana vsepovsod z zeleno trto in utrjena s skalnatimi, močnimi hišami. Vidi visoke zvonike, čuje lastovke in kose ter z očmi dosega visoko, čisto nebo. Tiho, komaj slišno se pogovarja s to zemljo, vedno tiše si pošepetavata, dokler ne umre zadnji sladki šepet v polsnu.

In Tone zasanja sladke sanje o maju, ki je že pred durmi, o maju, ki ga po dolgih letih pričakovanja privede v ljubo goriško zemljo. —

IVAN ERBEŽNIK:

Črešnja črnica.

sa soseska, lahko rečem, vsa vas ni imela take črešnje, kot je bila naša črnica pri kozelcu. Dvakrat višja je bila kot kozelc sam in kot češplje, ki so komaj dosezale vrh kozelca. Deblo je imela črnica lepo okroglo in ravno prav do mogočnih vej. Bilo je tako deblo, da ga ni obsegel nobeden deček — komaj dva. Lubje je bilo nežno-sivo in tako gladko, da je vselej zdrsnila ob njem bosa noga plezalčeva. Ponekod se je iz debela cedila rumena prosojna smola. Rekli so, da je užitna, ker je bila podobna medu. Meni ni ugajala ta črešnjeva smola; več mi je bilo do sladkih črnice, ki so pa bile tako visoko, visoko.

Ko smo bili še prav majhni, smo gledali na sladki sad poželjivo iz nižine, pa zavidali vrabce in druge goste, ki jih je bila naša črnica vsa živa. Kako smo bili srečni, če se je zljubilo bratu Jožetu vreči tudi nam košuljo, vso polno sladkih črnice. Sedli smo v cvetočo travo in zobali, zobali do zadnjega peclja. Blagrovali smo mi mali Jožeta in njegovega gosta Gosarjevega Tineta, ko sta vsa vesela zobała, vriskala in zvonila gori v visokih vrhah. Saj se je videlo od tam tako daleč v svet.

Krona naše črnice je bila tako lepo zaokrožena in enakomerno razrasla. Saj pa tudi ni mogel vsak nepridiprav lomiti njenih vej kot pri drugih črešnjah, zakaj črnica je imela tako visoko deblo kot malokatera črešnja. Cepilo se je šele nad kozelčevo streho.

Po kozelcu nismo mogli splezati do vej, še manj po debelem, gladkem deblu. Komaj večji fant bi mogel priplezati do samih vej. Lestve nismo smeli pristavljati k drevesu. Bog ne daj, to bi nam starejši brat nategnil ušesa. Priplezalo pa se je na črešnjo po drugem potu. Prav blizu črnice je stala stara oguljena češplja. Nanjo zlesti ni bilo baš težko, saj je imela nizko deblo, tako da si dosegel z roko skoro do vej. Eden njenih vrhov je bil nagnjen proti spodnjim vejam črnice. Če je dospel plezalec srečno do vrha, je moral zazibati vrh in ako se mu je posrečilo doseči spodnjo vejo črešnje, je zmagal težavo, in pot do sladkih sadov mu je bil odprt. Baš to pa je delalo dečkom največje preglavice. Gorje mu, kdor ni hitro zgrabil za tisti odrastek na črešnji! Kako se je utegnilo zgoditi takemu, je vedel povedati Gosarjev Tine. Ko je poizkusil prvič tisto pot, še ni imel dovolj dolge roke; spodletelo mu je, in tisto leto ni zobal sadov naše črešnje.

Mi mali smo smatrali one, ki so dospeli na črnico, za junake in ponižno smo čakali v nižini ter jih prosili, naj nam tudi privoščijo sladkih darov črnice.

Nekoč sva v topli, cvetoči pomladi sedela z Gradišnikovim dedom pri uljnaku. Uživala sva krasoto prirode, vdihavala po cvetju in medu dišeč zrak ter se prav modro in zaupno pogovarjala o tem in onem.

Kot ogromna bela kepa se je smejala iznad kozelca sem naša mogočna črešnja, obetajoča toliko sadu.

Pa pravi ded: »Letos boš pa zobal črešnje, če ne bo slane to pomlad.« — »Previsoka je, oče, naša črešnja, ne morem nanjo!« sem mu odvrnil potr. — »Ej, treba je poguma! Kaj ne znaš plezati?« — »Plezati bi že znal po drobnem deblu, tu pa ne gre; češplja pa je preveč oddaljena. Prekratko roko imam, da bi dosegel vejo.« — »Če ne boš pogumen, pa ne boš zobal!« me podraži ded smehljaje in si zadovoljen nažge pipo. Jaz pa sem sklenil, da bom tisto leto sam trgal črnice.

Drevje je odcvetalo. Slane ni bilo takrat, in obetala se je dobra letina. Večkrat sem stekel h kozelcu, da vidim, kako zore črešnje. V nekaj tednih so jele rdeti, in kmalu nato smo opazili pozorni opazovalci že prve črnice. Nemirno mi je zatripalo srce. Premeril sem črešnjo od tal do vrha. Zazdelo se mi je, da se dotika mogočni vrh samih oblakov.

Tisto popoldne je sušil brat Jernej pri kozelcu seno. Razodel sem mu svojo željo, on pa me podraži: »Previsoko so črnice, ne boš jih trgal sam.« — »Bom jih!« sem dejal in že sem bil pri stari slivi. Do tiste veje, ki se je nagibala k črnici, je šlo gladko. Premeril sem razdaljo do one skrivnostne veje, kjer je bilo treba zgrabiti, pogledal sem v globino, da celo preko kozelca sem videl in kar zona me je stresla, vendar nisem

hotel obupati. Zbral sem ves pogum, zazibal češpljev vrh dvakrat, trikrat in zgrabil za oni odrastek na črešnji; zgrabil sem dobro in se spustil. Češpljev vrh se je zmuznil na svoje mesto, jaz pa sem visel visoko nad črešnjevimi deblom in nog nisem imel kam upreti. Naprej tudi ni šlo, ker so mi bile v napatje debele veje.

V smrtnem strahu sem zaklical Jerneja. Ta je menda že pričakoval, da se mi bo tako zgodilo. Brzo je pograbil ob kozelcu naslonjeno desko, me z njo dosegel in potisnil. Dobil sem pogum, in šlo je.

Kako sem se oddahnil, ko sem sedel varno med mogočnim vejevjem. Brat pa se je prav presrčno smejal pod drevesom. Tisto popoldne nisem pozobal mnogo črnice, komaj pokusil sem jih. Previdno sem stopal in se oprijemal po vejevju. Globoko pod mano je bil kozelc, in brat, ki je grabil na travniku, se mi je zdel tako majhen kot deček. Tuintam se je ozrl po meni in se mi nasmehnil.

Jaz sem užival bolj lepi razgled kot črešnje. Skozi veje se je videl tuintam kos solnčne krajine. Časih je nad mano v vrhu zaprhutalo in začivkalo. Vrabci so prišli pogledat, če so črnice že zrele.

Brat je končal svoje delo. Pripravljal se je, da odide. Še enkrat se je ozrl po meni. Poreden smeh mu je igral krog usten. »Boš pa kar na črešnji prenočil, večerjo imaš itak gori,« mi zakliče in se obrne proti domu.

V veliki zadregi sem bil takrat in obupno sem zaklical brata. No, usmilil se me je. Prinesel je izpod kozelca dolgo lestvo, ki je segala prav do vej. Udobno sem splezal po njej na tla. Brat me je pocukal rahlo za uho in rekel: »Fant, premajhen si še za tako podjetje, počakaj rajši do drugega leta!«

In res, ono leto nisem bil več na črnici; pozneje pa še mnogokrat, dokler nisem odšel v svet.

Ko sem dospel po dolgih letih nekoč na svoj dom, sem zapazil, da stare ljube črnice ni več. Brat Jernej se je menda zbal, da bi se mu ne pobila dečad, zato jo je dal posekati, iz njenega debla pa so naredili lepo omaro.

Žal mi je bilo za črnico. Človek nosi v duši sliko svojega doma, kot se je vtisnila v mladosti. In vse, kar je bilo nekoč pri domu, ti je tako ljubo, da se ne izbriše nikdar iz spomina.

Potlej — prosim Te za drugo . . .

Mama pravi: „Dete, moli!
Bog najprej usliši tebe,
moli zame, za očeta,
pa da moliš i za sebe!“

„Bogec! Mamici verjamem
in veselja bi zaplakal!

Pa ne prosim zanjo, zase,
tudi očka bo počakal.

Toda, vidiš, mama pravi:
Zdaj najoečji siromaki
so v zasedenem ozemlju
naši ljubljeni rojaki! —

Ti, ki mene najprej čuješ,
torej čuj me: drzna roka
tujca v zemljo našo sega,
čuj, usliši me otroka:

Ti zajezi plaz drveči,
v lastno ga zavrni strugo,
osvobodi nam rojake —
potlej — prosim Te za drugo!“

Andrej Rapè.

Brez tekmecca.

Spominu mojega za dom padlega učenca Borisa Kostanjevca.

Srce gorko bije
za roditelja,
dvojna je ljubezen:
saj imam oba!

Tekmecca ljubezen
ena nima le:
ki za dom položil
Bog jo je v srce!

Andrej Rapè.

ANDREJ RAPE:

Druga mati.

Spominu umrle matere.

I.

ati! Ti sveta, ti lepa, ti dobra!

Kadarkoli, kakorkoli in kjerkoli objame človeka življenje, ti mati, posoda najčistejše ljubezni, ti utelešena sreča srečnega, tolažnica in zavetnica nesrečnega, ti si poleg. Brezmejna je tvoja sreča, neskončno je tvoje gorje, mati!

Gre upehanec po težki poti, ki je ne more zapustiti, ker ga je prikovalo nanjo življenje, pa naj poizkuša karkoli: spremlja ga boleost, njegova edina

družica.

»Vidiš,« pomisli, »tam je kamen. Sedel bi nanj in bi se odprčil, ker pot je morebiti še dolga.«

Na kamen sede ob svoji poti, obraz zakrije z rokami, da bi ne videl življenja, ki ga gleda z umazanimi očmi, da ga boli v srcu, kot bi zbadal vanje z žarečimi iglami.

In glej, ne čuti sveta okolo sebe, še kamena ne čuti, ki trdo reže v njegovo izmučeno telo. Tiho stopi v najtišji kotichek njegovega srca, v njegovo najlepše svetišče, ki ga je okrasil in pripravil za stanovališče materinemu spominu, sveta podoba materina, ki izpregovori s sladkim glasom:

»Umiri se, otrok moj dragi! Sedaj sva sama: ti in jaz. Ni ga sveta razen naju. Kaj nama trpljenje, kaj življenja vihar!«

In gorko poboža po srcu materina roka, razsvetli notranjost njen sveti, njen nad vse lepi obraz, in iz njene mirne svetosti se zgrinja okolo njega in v njem mir, mir, mir. O, mati, ti ljuba, ti dobra!

Janko je imel tako mamico. Pa sta srečala nekoč množico ljudi. K šolskemu vpisovanju ga je bila povedla tistikrat. Črno je bila oblečena ona množica. Pred njo se je pomikal voz, in po cvetju je dišalo. Oni za vozom pa so šli potrti, povešenih glav, opotekajoč se, kakor da ne sije z neba svetlo sonce, kakor da ne vonjajo cvetice tako opojno po zraku.

»Kako, da so tako tihi, tako potrti?« je pomislil; »saj poje ves lepi dan pesem veselja z menoj, ko grem z mamico v šolo, v šolo!«

In je pogledal mamico, ki je, za roko ga držeč, resno stopala poleg njega.

Take nj še videl doslej. Najlepši obraz na vsem svetu, ki ga je videl ponoči, če se je igral v sanjah, ali podnevi, ko je ni bilo doma. Je bil danes v tem trenutku čisto drugi. Resno ji je bilo lice, in baš prekrizala se je bila, oko pa je motno, kakor s solzami zalito, zrla v mračni izprevod: tako žalostno še ni nikdar pogledala njega, pa bratcev in sestric tudi ne. Skoro tuja gre ob njem, kakor da ne vidi njega, ki gre danes k vpisovanju v šolo, o kateri mu je že toliko pravila.

»Moja mamica pa ne bo nikdar umrla, nikdar umrla!« je zažvrgolelo v njegovem srcu. »In nikdar ne bom sam, pa bratca in sestrici tudi ne. Ne bomo sami, saj mamica bo vedno pri nas, nas, nas! Druge ne maramo, druge ne maramo! — Ampak, če bi le kdaj hotela umreti?« je zatrepetal. »Tokrat bom pa jaz namesto nje umrl. — Saj ne morem biti sam!«

In tiho mu je vstala v srcu molitev: »Mamka božja! Kako si Ti ljuba, dobra! Glej, če bi imela kdaj mamica umreti, pa pošlji rajša angelčka k meni, da me odnese k Tebi namesto mamice in moja bratca in sestrici tudi, saj veš, da brez mamice ne moremo živeti. In pa še, zakaj bi mamica umrla, ko je pa tako pridna, pridna, pridna!«

Zavila sta v drugo ulico; pogreb s svojo temo — kot Veliki petek — je šel dalje, in zopet je pel dan lepo pesem. Mati pa je bila taka kot vedno.

II.

Mati ga je bila vpisala v šolo. Prav priden, zgleden učenec je bil. Celo tiste nečedne napake se je iznebil, ki mu je često prinesla mamčin karajoč pogled in strogo besedo. Nohte je grizel nevede. In ko je mati ob nedeljah popoldne, ko je trenutek mogla počiti od večnega posla, jela pregledovati ročice svojih malih dragih in odstrigla, kar je bilo predolgo, tedaj je bilo z Jankom vedno joj.

»Že zopet si jih pogrizel; to je grdo, to je nezdravo!« je očitažče rekla.

»Saj nisem, mama, gotovo da ne!« je trdil Janko, in ubožec je resnično mislil, da mu ponoči, ko spi, grizejo nohte miške; prav čisto nič se

ni spomnil, kdaj naj bi bil on sam to učinil. Toda že med opravičevanjem mu je šinil prstek med zobčke — in materi je pokazal malega grešnika, dasi je itak brez tega dokaza poznala poredno miško, ki grize nohte.

Spomnil se je nekoč, ko je bil hudo kregan, da bi bilo dobro roke nositi le v žepu, da bi prstki ne uhajali v usta; ampak vedno jih ni mogel imeti v žepih, posebno ne ponoči, ko se sleče; pa materi tudi ni bilo povšeč, saj se ne spodobi.

Ampak odkar je v šoli, je opustil to grdo navado in prijatelja sta z mamico in učiteljem.

Velike sanje, lepe sanje je sanjal Janko o mamici, šoli, učitelju, bratcih in sestricah. Tudi o očetu je sanjal, ampak njegova slika ni pristojala v okvir njegovih pojočih dni.

Da bi me očka vzel na koleno, pa bi pojezdila daleč, daleč.

Širok svet se mu je odprl ob tej misli. Prav do Ježice in Save bi šla. Šmarno goró bi tudi obiskala. Ampak oče ga nikdar ne dvigne na koleno; pa bratcev in sestric tudi ne.

»Ne morem izhajati. Saj se trudim noč in dan. Poglej nas! Vsi smo lačni, raztrgani, neobuti in večji hodi v šolo, pa priden je, pridni so vsi!« je čul Janko nekoč mater reči očetu. »Glej, ne zapij vsega, vsaj nekaj svojega zaslužka daj družini!«

Vselej je ob takih dnevih in večerih, ki so bili vedno pogostejši, čimdalje je trajala vojna in je trkala beda na vrata, Janko zbežal v sobo in se skril, dokler ni bilo v kuhinji čisto tiho in ga ni mati poklicala.

Ta je vse pozabil ob pogledu na ljube mamičine oči. Topla roka je božala njegovo lice — in jasno je bilo zopet okolo njega, dan je pel svojo lepo mladostno pesem.

Tisti večer je prišlo nekaj temnega med njega in očeta. Oče je bil zaloputnil z durmi in odšel, dasi je bil komaj prišel, mamica pa je imela solzne oči, kakršnih Janko ni mogel videti.

Tisti večer je vstala med njima senca ...

III.

Vojni vihar je zakril vse solnce, zakaj sovraštvo je praznovalo med ljudmi svoj zmago slavni dan. In glad je prišel, prišla je bolezen.

»Saj ni tako, ni tako!« si je prigovarjala mati. »Narodi se pomire, vojne bo konec, konec bo stradanja, in vse bo zopet dobro, vse se obrne na dobro!«

Pa glej! Bilo je pisano: Veliko boš trpela, neskončno ljubila — o, mati, zakaj vse, prav vse je tvoj del: brezmejna je tvoja sreča, neskončno je tvoje gorje!

REGENT ALEKSANDER

Štiri službe je opravljala, preveč je trpela. Ampak, ko se je do smrti utrujena, bolj vlekla kot hodila zvečer proti domu, ji je postalo vse lahko, kakor bi ne bila nič delala, nič trpela: po tá-le kruh, ki ga ima v culici kot zaklad, ki ga je pritrkala lastnim ustom, je šla, da se zažare otroška ličeca, ko odgrne ruto in jim ga pokaže, kot bi jim pokazala najsvetlejše igrače.

In vse trpljenje, ves glad — vse je izginilo, ko je gledala nedolžne, vesele obraze svojih otrok: svojo brezmejno srečo.

Pa ko ponoči ni mogla spati in je sedeč v postelji razmišljala, ji je šepetal skrivnosten glas: »Ne bojuj boja, ki ga ne zmoreš! Saj še vse človeštvo ne more do miru. Vidiš, od dne do dne bolj slabiš; omagala boš. Čemu napor, glad! Zaman je vse!«

Mašila si je ušesa. Vedela je, da glas prav trdi; natanko tako se zgodi, ampak mašila si je ušesa in zakrivala oči, da ne sliši glasu, da ne vidi celo v temni sobi sladko dihajočih, gladu ječečih otrok, ki bi zanje rada trpela neskončno gorje.

In izpolnilo se je, kakor je šepetal glas, kakor je bilo pisano od vekov: šla je mati po poti trpljenja, bolna telesno, srečna v svojih otrokih.

»Druge mamice ne maram!« je zamrmral Janko v snu.

Sladko so jo pobožale v srcu te besede. »Glej, še v spanju misli otrok nate! Toda kako je prišel do te misli? Li morda ve, da sem hudo slaba? Trpi li otrok zato?« Stopila je k njegovi postelji in ga še enkrat prekrižala.

O, blagoslovljena roka materina, ki bdi celo ponoči nad otrokom: angel varuh. In blagor tebi, otrok, ki čuva nad tabo! Kaj bi dal, mati, da morem še enkrat položiti glavo, ki mi je že trudna, v tvoje sveto naročje!

*

Oče je le tuintam prišel domov, kadar je rabil perilo. Pa za družino ni imel ničesar, vse je šlo po grlu. Janko je hodil že v 4. razred. Z vso ljubeznijo se je oklenil šole, saj je delal s tem veselje dobri mamici, mati pa je delala, delala do skrajnosti, stradala, slabela in obležala v postelji.

In končana je bila njena pot: sosedja ji je ob zadnji postaji zatisnila oči, položili so jo k večnemu počitku. Očeta pa ni bilo doma...

*

Biti brez mamice, to je hudo. Kamorkoli si pogledal, ko si jo še imel, povsod si videl in čutil njeno skrbno roko, njeno ljubo oko. Kot sladka glasba te je spremljal njen glas na vseh potih.

Ko se je Janko časih, grede v šolo, kje malo po nepotrebem pomudil, je že zaslišal njen nezabljeni glas: Janko, kje si? — Sicer ta glas tudi sedaj čuje, tudi sluša vedno, ampak ko pride domov, vendarle ni res-

nica, kar si je tako hrepenече, živo predstavljal: Prihitim domov. V kuhinji na štedilniku zarožlja, vrata zaškripljejo, in ljubo se oglasi mamica: »Ti si, Janko? Ali si bil kaj vprašan? Ali si znal?« Ampak tega glasu ni in ga ne bo nikdar več.

Teško mu je bilo v srcu, pa je pomislil: Kaj jaz! Jaz hodim v šolo. Učitelj me ima rad. Součence — prijatelje imam. Kaj jaz! Ali moja bratca in moji sestrici! Ves dan morajo biti sami doma, kjer je tako prazno, tako temno brez mamice. Kaj jaz!

Iz šole je šel tisto popoldne. Hitel je, saj je vedel, da ga bratca in sestrici težko čakajo. Tudi je bil radoveden, če je soseda že zvedela, kje je oče, po katerega je obljubila danes pisati.

Ampak tako hudo mu je v srcu, kakor da bi ga moglo še kaj hudega doleteti sedaj, ko so zakopali mamico. Toda kakor dopoldne, tako čuje tudi sedaj tisti glas, in hudo mu je v srcu. Pospešil je še bolj korake, prišel pred stanovanje in stekel po stopnicah navzgor.

»Sem že doma!« je zaklical pred vrati, da razveseli bratca in sestrici.

Ampak v sobi je bilo tiho, nikakega odziva, kakor je bilo običajno.

»Ne slišijo me. Morda so pospali, saj jim je bilo dolgčas samim.«

Odklenil je vrata, vstopil. Oblak dima mu je bušil v obraz. Razgleda se in vidi sredi sobe štiri trupla. Čisto mirna so bila.

»Ali spe? Pa tako se kaži tu!«

In je zakričal: »Tonček, bežite, gor!« Ali nihče se ne gane. Klical je, klical zaman, pa je pomislil: »Teško je bilo mamici zapustiti jih same, in se je vrnila z onkraj groba, da vzame, kar je njenega, kar brez nje ne more živeti.« In spomnil se je onega dne, ko sta z mamico srečala mrtvaški izprevod, in one molitve.

»Da, da, molitev moja je uslišana, ampak zakaj tudi po mene ni prišla. — Tonček! Milan! Jerica! Mara!«

A bili so tihi, tihi!...

IV.

Nikamor ni šel po pomoč. Klečal je ob bratcih in sestricah in topo zrl vanje. Nato je odprl okno, ker so ga pekle oči.

»Sedaj bom pa še jaz umrl. Mamica, name si pozabila! Pridi!«

Legel je na tla, pa ni jokal. Bil je prepričan, da ne bo dolgo, ko se odpro vrata in se prikaže mamica vsa svetla, lepa, neskončno lepa.

Sklonila se bo čezenj pa mu, božajoč ga s tisto toplo roko, poreče: »Nisem te pozabila: le doma te ni bilo, pa sem bratca in sestrici odvedla prej, a sedaj pojdeš tudi ti z menoj.« In objele ga bodo njene mehke roke in pojmeta v veselje. Zbogom šola, součenci, učitelj!

Ali vrata se niso odprla, mamice ni bilo. Polagoma se mu je odprl vir solzá.

Sedel je in vnovič je pogledal po bratcih in sestricah. Oči so mu zrle plašno v to mirno kopico.

Ali pokličem sosedo? Vstal je in šel vun. Potrkal je pri sosedih. Pa vrata so bila zaprta; odgovora ni bilo.

Ni si upal nazaj v sobo, strah ga je bilo. Na stopnice je sedel in čakal: morda le še pride mati. Toda nikogar ni bilo, da bi mu vsaj povedal, da je tam v sobi nekaj strašnega, kamor si ne upa več iti.

Kam?

Tam v šolski sobi, tam v prvi klopi, kamor tako lepo pada solnčna luč, kjer sedi njegov dobri prijatelj, kamor se učitelj tolikokrat dotakne z roko, ko hodi pred klopmi, tam je tako lepo, je tako sladko, mirno. V klop bi sedel in bi tam prebil noč. Morda tja pride mamica. Tam bi ga ne bilo strah, saj bi videl prijatelja Milana poleg sebe in mislil bi, da hodi učitelj pred klopmi in da se njegova roka opira ob klop. In če bo zaspan, se nasloni z glavo na klop, z roko se prime dobre roke učiteljeve, ki je ž njo uprt na klop, in bo mirno, sladko zaspal; nič ga ne bo strah.

Mimo hiše so se čuli težki koraki. Nekdo je trdo hodil po tlaku.

Vzdramil se je in je vstal nehote in nevede. Po stopnicah je šel in kar dalje. Pred šolskim poslopjem se je zavedel.

»Ali me šolski sluga pusti v razred?« je zašepetal.

Pogledal je okolo in vstopil. Na hodniku ni bilo nikogar. Tiho, da ga kdo ne vidi, je šel dalje in v razred. Sedel je v prvo klop.

Na mizi so bili še zvezki. Učitelj jih je bil pripravil tja. Nekaj blažilnega mu je leglo v izmučeno srce. Zdelo se mu je, da sedi doma pri mizi, da mamica kuha v kuhinji, da se okolo njega igrajo bratci in sestrice. Pa ga je zopet obšla žalost. Blažilne solze so mu tekle po licu. Naslonil se je na klop. Tako tiho je bilo, da je čul črva, ki je glodal v lesu. Izmučen je vsnul.

Vse je oživel v šolski sobi, ki se je razgrnila pred njim kot velik, zelen travnik. Božji angelci so pripeljali vozove, polne cvetja. Pa to cvetje je bilo veliko. Voz za vozom... In ko so prišli blizu njega, je angelvoznik položil roko na voz in hipoma je vse oživel na njem. Vstalo je cvetje, prej veliko in je opojno zadišalo, čebelnice so zabrenčale po njem in pisani metulji. Joj, koliko cvetja, koliko voz!

Eden je bil posebno lep in velik. Ah, in iz rož na njem so pokukavali, ko se je bil angel voza dotaknil, znani, mili, domači obrazi. Mamica je sedela vsa lepa sredi cvetja. Držala je za roke bratca in sestrici, mu kimala z glavo in se sladko nasmihala. Pred njim je stal oče. Joj, kako je sedaj pristojal v ta krasni okvir. Čisto je bil izpremenjen: nič temnega,

odbijajočega ni bilo na njem. Radostno mu je bilo lice. Mati je bila z eno roko objela vso deco, drugo pa je stezala očetu nasproti: vse se je izpremenilo, vse je lepo in dobro, ni več gladu in trpljenja; narodi so se umirili, vojne ni več in ti, oče te dece, si pri nas. Kako smo srečni! In iz prstov njenih, v blagoslov zavzdignjenih rok, so švignili plameni, uničujoči v srcih vso boleost, poječi jih z radostjo in veseljem ...

K njim je hotel Janko, pa se je izpremenila slika ...

Na velikem prostoru, vsem v cvetju, je hipoma zrasla prekrasna palača. Velik lok se je razpel nad njo: prekrasna mavrica. Iz nje pa je bleščal napis, sestavljen iz velikih brušenih demantov ter žarel v nepopisnem soju daleč naokolo: Šola.

Nešteto ljudi je okolo poslopja, pa samo mladi korakajo vanje, zakaj pod glavnim napisom se blesti drug napis v isti čarobni lepoti:

»Pridi mi v naročaj, ljuba deca, saj te ljubi srčno tvoja druga mati.«
Iz gneče stopata oče in mati. Štiri otroke vodita s seboj ...

Premaknil se je na klopi, slika je izginila in dvignil se je zastor novih slik, ki jih je sanjal dalje Janko ...

V.

Dočim se je Janko v svoji boleosti zatekel k edini naravni svoji prijateljici, k svoji drugi materi — šoli in ondi gledal v živih sanjah pester slike in pozabljal v njih svojo žalost, so se na njegovem domu vsaj deloma uresničevale njegove sanje.

Oče se je bil vrnil domov. Uzršega svojo deco, ležečo na tleh sredi sobe, ga je zgrabila velika groza. Sem li to učinil jaz, moje življenje? — Kdo je vzrok? Ni imel časa premišljati. Dvignil je otroka za otrokom ter jih jel oživljati. Kakor materina je bila mehka njegova roka. O, spoznanje, kako si veliko, kako plemenito! K življenju zbuja očetova in materina ljubezen.

Zbudil je otroke k življenju ter nato zadušil ogenj v cunjah, ki so še polagoma tlele pod mizo, kjer so bili otroci zakurili. Strupeni dim je odhajal skozi okno, ki ga je bil Janko odprl in tako nevede rešil bratca in sestrici.

Sredi sobe je pokleknil oče, a z njim tudi rešeni otroci: živeli so svete trenutke zahvale Bogu, slavil je oče praznik svojega duševnega vstajenja ...

»A kje je peti, kje je Janko?« je naposled vprašal.

»Opoldne je šel v šolo,« so odgovorili otroci.

Oblekel je otroke v praznično obleko: »Po Janka gremo!«

»Pojdimo, pojdimo!« so zažvrgoleli.

VI.

Tistega dne učitelj po pouku ni bil vzel zvezkov s sabo, imel je drug opravke, pa je proti večeru šel ponje, in tako so se sestali pred šolo.

»Iz šole je šel ob štirih,« je odgovoril učitelj na tozadevno očetovo vprašanje.

In oče mu je pripovedoval ves današnji dogodek.

»Čudno! Saj je deček tako skrben, vzoren in reden. Kam bi bil šel?« se je čudil učitelj.

V razgovoru so prišli pred razred.

»Iz gneče stopita mati in oče. Štiri otroke vodita s seboj.« — Janko je zopet sanjal prelesten sen o krasni palači.

»Mamica, Tonček, Mara, jaz sem tukaj! ...«

Učitelj je odprl vrata v razred; začuli so bili glas in strmeč obstali na pragu.

Janko je sedel v prvi klopi. Glavo je bil pravkar dvignil in začudeno gledal okolo sebe. Hipoma pa je planil iz klopi, in zaradi prevelike sreče obnemoglega je prestregel oče v svoje roke.

»Žive, vsi žive!« je vzklikal ter jih zapored poljubljal.

V objemu vseh je pripovedoval svoje lepe sanje ter se s solzami v očeh obrnil k učitelju.

»Strah me je bilo doma. Odpustite mi, gospod učitelj, da sem se vrnil v šolo. Nisem vedel kam drugam.«

»Ljubček moj dragi! Pribežal si v žalosti in nesreči v dom, do katerega imajo vsi otroci pravico. In kakor vidiš, si našel v njem zopet svojo srečo: očeta, bratca in sestrici, a ljubljeno mamico ti vsaj deloma nadomesti šola, vedno tvoja dobra, skrbna, ljubezniva, četudi le druga mati.«

V maju.

Listje trepeče na drevju,
slavec v njem žvrgoli,
rože priklanjajo krone,
potoček tajno šumi.

Ah, krasni majski večeri —
svete ljubezni čas! . . .
Luna in zvezde žarijo,
fantje pojo skozi vas . . .

Zorana Valenčičeva.

FR. PALNAK:

Čveteronožci v našem gozdu.

V.

rečen slučaj nam preskrbi še na poti domov prijetno družbo starega lovca Luke, ki je pohajal po gozdu s puško, če ne bi morda lahko upihnil kateri živali luči življenja. V ustih mu tiči pipa, izpod osivelih košatih obrvi pa nas dobrodušno gledajo njegove sive oči. Vesel je, če naleti v gozdu na človeka, o katerem ve, da z njim vred ljubi gozd in njegove prebivalce.

»No, ali ste videli kaj dlake?« nas ogovori.

»Dlaka« so mu večji čveteronožci.

»Smo, smo!« mu odvrčamo. »Jazbec nam je preletel pot, lisica nas je srečala, veverico smo videli, kako je bežala pred zlatico, zdaj nazadnje smo pa še srne prepodili.«

»Imeli ste večjo srečo kakor jaz,« prikima Luka. »Menda ste hodili pred menoj ter ste mi sproti vse odganjali. — No, nič ne škoduje. Saj nisem šel v gozd toliko zato, da bi streljal; pogledat sem šel tako-le malo okrog, če ne dela zverjad preveč škode.«

»In ste kaj našli?«

»Ravno srne bo treba pregnati od te planice, ker je preblizu novim smrekovim nasadom; kakor da bi ne imele jesti prav nič drugega, tako so se spravile nad te mladike.«

»Škoda jih bo teh ljubkih živali, če jih prepodite odtu, kjer so vendar še tako blizu, da jih človek lahko vsaj časih vidi.«

»Mislite, da je meni kot lovcu to ljubo? Ampak jaz sem tudi gozdar in zaradi ene lepote ne smem opustiti druge koristi. Kako mi je bilo pred leti žal, da smo morali zatreti jelene v gornjem velikem gozdu na Planini, ki ga gotovo poznate. Pa smo jih morali, drugače bi nam uničili pol gozda.«

»Kaj je jelen tako škodljiv?«

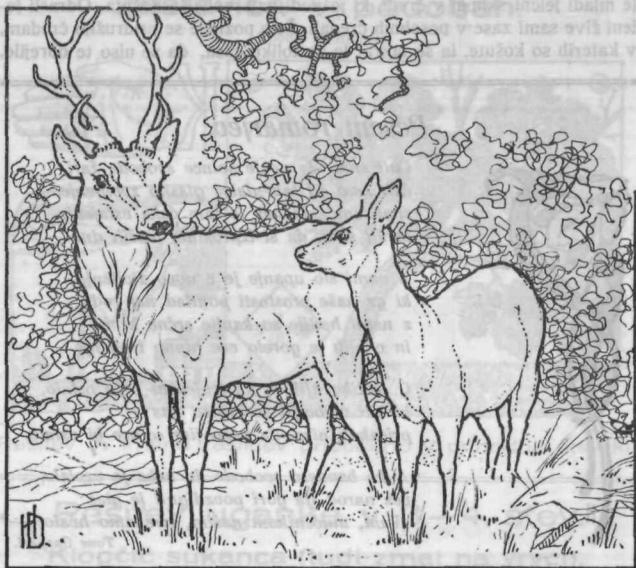
»Tako, da si ga privoščijo in ga redé v svojih gozdih lahko le bogataši, ki jim je manj za gozd kakor za zabavo na jelenjem lovu. Vzlic temu, da ima jelen v gozdu dovolj hrane, se spravi nad drevje, zasadi v skorjo in les svoje sprednje zobe, ki jih ima le v spodnji čeljusti, ter odčesne tako od drevesa cele kose. Kjer je jelen ranil drevo, pa začne les gniti, kar je velika škoda v gozdu.« razlaga lovec.

»Luka, ali ste vi hodili kdaj nad jelene?« vprašamo lovca, ker bi radi tudi o tem kaj zvedeli.

»O, če sem hodil! V svojih mlajših letih dostikrat in reči moram, da ga ni kmalu lepšega lova, kakor je ta,« odgovori mož.

Ker poznamo starega Luko, da ni skop s povestmi, kadar se snide s človekom, ki mu privošči dobro besedo, ga kar poprosimo, naj nam pove, kako je bilo na takih lovih. Luka je bil res tudi kar pri volji, in zložimo se v gozdni senci na mehki mah, Luka pa iztrka svojo pipo, jo nabaše iznova ter užge v njej tobak, potem pa pripoveduje:

— Mislite si tako-le lep jesenski dan, hladan in brez vetra. Naprtili ste si svoj obsežen nahrbtnik, ki ste vanj zbasali hrane za nekaj dni, ter greste v obsežen gozd in tu goringor. Spodaj pod gozdom sta se še srečala s srečnim vinogradnikom pred njegovo zidanico in pokusiti ste morali »novino«, ki jo je spravil in ki je taka, »da bi se kar samo pilo,« kakor vam zatrjuje. Lovcu pa ni danes ne do zidanice, ne do novega mošta; še boji se, da bi se mu pridružil veseli gospodar. Saj gre nad jelene in tu je

treba opreznosti, ne pa šuma in glasnega razgovora, kakor bi ga razvezala sladka novina.

Žene ga gor k lovski hišici, kjer pusti svoj nahrbtnik ter si nápravi ogenj, da se pozneje ob njem pogreje. Tu med štirimi stenami poizkusi še na veliko školjko, če zna še oponašati jelenovo rukanje.

Vse gre dobro. Lovec vzame s seboj le puško in školjko ter se nápravi na prostor, kjer ve, da se je pridružil star jelen tudi lani kakim desetim košutam, kakor pravimo jelenjim samicam. Navadno žive košute in le mladi jeleni skupaj v čredi, ki jo vodi najkrepkejša košuta. Odrasli jeleni žive sami zase v posebnih čredah. Šele pozneje se pridružijo čredam, v katerih so košute, in še fakrat le za toliko časa, da se niso te obrejile.

Pesem romarjev.

*Čuli smo, da nekje solnce svobode žari,
čuli smo od tam daleč glasno zvonjenje,
znali smo, da nas le tam čaka vstajenje,
in šli smo, da si izprosimo lepših dni.*

*Z nami šlo upanje je v novo življenje,
ki ga naše prostosti pomlad naj rodi,
z nami hodile so kaplje srčne krvi,
in v njih je gorelo vse hipno trpljenje . . .*

*O, koliko njih je na trnjevem potu ostalo,
ki bili najboljši so izmed nas —
pričakali niso, da novo jim solnce bi vstalo.*

*A ko bandero svobode do neba je vzplalo,
ves narod tja góri povzdignil je glas:
„Vam, mučenikom našim, izrekamo hvalo! —“*

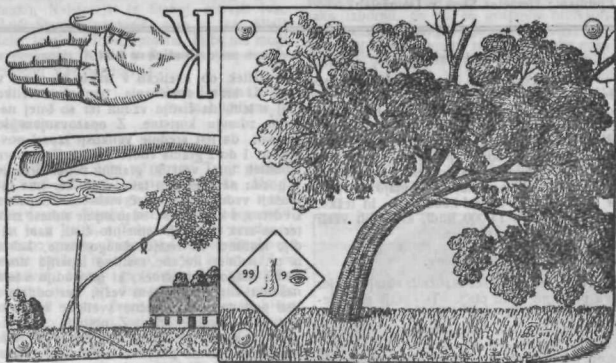
Tone Gaspari.

Zastavica v podobah.

Priobčil *F. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev uganke v 3.—4. številki.

Klopčič sukanca (tudi zmaj na vrvcu).

Prav so jo rešili: Ernest in Silvester Artač, učenca II. razreda meščanske šole v Krškem; Adolf Arnuš in Rado Kopič pri Sv. Lenartu v Slov. gor.; Frančiška Cagranova, učenka v Murščaku 31; Ciril Grle in Boris Koman, učenca V. razr. v Radovljici; Vinko Hudelist v Brežicah; Maks Strmecki v Krškem; Leskovar Janez, Mlakar Štefan, Lesjak Alojz, Rak Franc, Fink Rudolf, Mlakar Maks, Martin in Janez Razboršek, „Zvončkovi“ naročniki na Prihovi pri Konjicah; Josip Katič, učenec meščanske šole v Krškem; Marica in Rudolf Stroj, učenka in učenec v Radovljici; Daniel Hovelko, učenec III. razr. v Krškem; Josip Kodrič, učenec mešč. šole v Krškem; Marija Račičeva, Franca Žarnova, Marija Levstekova, Ana Komočarjeva, Marija Butara v Cerkljah ob Krki; Jos. Skubič, učenec III. razr. mešč. šole v Krškem; Milena Agreževa, Tinčka Laznikova, Mina Novakova, Štefka Kunejeva, učenke meščanske šole v Krškem; Pavel Hafner, učenec III. gimn. razr. v Kranju; Boris Vajda, učenec v Središču; Pik'ca Predaličeva,

učenka v Metliki; Karel Kumer, učenec IV. gimn. razr., Alojzij Zabret, učenec IV. razr. lj. šole v Kranju; Anka Veisensteinerjeva, učenka mešč. šole v Krškem; Jakica in Marija Ganglovi v Ljubljani; Franc Bohanec in Hugon Dekleva, dijaka v Mariboru; Josip Vaši in Slavko Drašler, učenca mešč. šole v Krškem; Olga Lorgerjeva v Ljubnem v Savinjski dolini; Anica Sagarjeva, Jelica Hedžedova, Jožica Pušenjakova, Marica Senčarjeva in Mirko Hanžel, učenke in učenec v Cezanjevcih pri Ljutomeru; Nadica Zavrišnikova, Anica Linhartova, Nila Šorlijeva, Metka in Manica Pirnatovi, učenke na gimnaziji v Kranju; Milica in Joško Globevnik v Novem mestu; Nadica Potočnikova v Kranju; Marjan Janc, Šmarje na Dolenjskem; Franc Jarnovič, učenec mešč. šole v Krškem; Pavla in Ciril Vaši, učenka in učenec mešč. šole v Krškem; Nestor Marn, učenec IV. razr. v Kranju; Mirko Koprivc, Lovro Rogelj, Karel Pisk, Jaroslav Stoviček, Lado Mauer, Josip Ivnik, Alojzij Franc, Ivan Trampuš, učenci mešč. šole v Krškem; Slavica in Stanko Eržen, učenka in učenec v Zapužah pri Lescah; Franc Kogelj, učenec mešč. šole v Krškem; Vurzer Oswald, Črešner Martin, Kurnik Franc, Osojnik Josip, Kleme čič Jakob, Puher Jožef, Zemljak Fric, Janšovec Jakob, Kaučič Franc, učenci pri Sv. Petru tik Radgone; Nada Bernotova, učenka mešč. šole v Krškem; Molè Milan, učenec II. razr. vadnice v Ljubljani; Demeter Skok v Domžalah

Vojni psi.

Na Francoskem so „demobilizirali“ vojne pse, ki jih je bilo kakih 14.000. Zopet se bodo junaško borili za izborna hrano po cestah in kotih, kakor so delali pred vojno, zdati, ko so doslužili s svojo zvesto službo domovini. Služili so kot pomožna straža, bili so poštarji itd. Na Francoskem, posebno v vojaških krogih se ljudje poganjajo za pse, da bi jih dobili. Toda 14.000 jih je, in težko, da se bo dobilo 14.000 ljudi, ki bi jih vzeli v svoje usmiljeno varstvo.

Vrste ptičev.

Na zemlji je deset različnih okrajev, kjer žive posebne vrste ptiči. Ti okraji so: Severni tečaj, Južni tečaj, Nova Zelandija, Madagaskar, Severna Amerika, Južna Amerika, Evropa, Sibirija, Afrika, Indija, Avstralija. V celoti poznamo danes 20.000 vrst ptičev, ki se ločijo v 120 družin s 13.100 vrstami. Največja družina z 2000 vrstami so „silvijci“. Velike družine so tudi drozgi „turdus“. Na Južnem tečaju je 50 vrst ptičev, v Južni Ameriki pa 2000 vrst. Ta je na ptičih pač najbogatejša, posebno Brazilija.

Prebivalstvo Nemčije.

Leta 1913. so našli v Nemčiji ob ljudskem štetju 66.500.000 prebivalcev. Med vojno je umrlo 4 milijone več ljudi, nego jih je bilo rojenih. Glasom mirovne pogodbe pa izgubi Nemčija 6 milijonov prebivalcev. Iz tega je razvidno, da se zniža prebivalstvo Nemčije na kakih 50.000.000.

Kaj potem?

Oče: „Umij si vrat in ušesa! Jutri pride stric!“ — Sinček: „In če strica ne bo — kaj naj potem začnem z umitim vratom?“

Cvetice v hiši.

Užitek ob cveticah v Izbah ni samo v tem, da krase stanovanja, temveč je veliko bolj v tem, da čistijo vzduh ter so torej našemu zdravju koristne. Z opazovanjem so doznali, da list srednje velikosti izpari povprečno 1 do 2 grama vode. Vsa rastlina more izpuhteti torej vsaj 50 gramov vode. Bivanje v gozdu nam je zato tako všeč, ker ima tam mošnji vzduh v sebi več mokrote. Uspešno sredstvo, s katerim se odstranjuje suhast zrak ter se zrak v sobah temeljito čisti, nam nudijo rastline, ki imajo mnogo listia, kakor n. pr. palme. Rečene rastline izparijo dosti vode. Blagodejni učinek, ki ga nudijo s tem našemu zdravju, je tem večji, ker oddajajo listi pod vplivom solnčne svetlobe kisik, ki bistveno osvežuje zrak. Z obilnim izhlapevanjem kisika se zbujajo prijeten občutek, kakršnega imamo posebno v listnatem gozdu. Rastline so torej jako potrebne za naše zdravje. Lepe so in obenem koristne.

Materina ljubezen.

Pred leti je utonil v Gmundskem jezeru mlad vojak. Truplo so dolgo časa iskali, toda zaman. Mati utopljenega vojaka, ki živi na Dunaju, pride vsako leto ob imenovanju jezera prav na isto mesto, kjer je utonil njen sin. Tam potopi v jezerski mokri grob venec belih rož... Globočja od jezera je materina ljubezen!

Umetno gnojilo.

Meščan: „Kaj pa je to?“ — Kmet: „To je umetno gnojilo!“ — Meščan: „Kaj? Sedaj ne ponarejajo torej samo denarja, ampak celo gnoj?“

Pomni!

Kdor ljubi svobodo, je ne jemlje drugim!

Dragi gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvo pismo. Jaz hodim v 3. razred. Moj papa je šolski vodja na Ledini. Imam tri brate; ti so: Slavoj, Ivan in Stanko. Najstarejši je Slavoj, starejši Ivan, mlajši Stanko, najmlajša sem pa jaz. Mlajši bratec je ujet v Italiji; prosim, če bi mu mogli kaj pomagati. Komaj ga že pričakujem domov. Presrečno Vas pozdravlja

Jakica Dimnikova
iz Ljubljane.

Odgovor:

Ljuba Jakica!

Ali veš, o čem mi govori Tvoje pismo? Da imaš svoje tri brate jako rada. Morda sama ne veš, katerega imaš najrajša — v tem času nemara Stanka, ker se Ti ubožec smili. Ujet je v Italiji, a Tebe skrbi, da se mu ne bi slabo godilo. Toda Tvoj bratec Stanko ni morda kakšna mila Jera, da bi se kremžil in obupaval, čeprav ga imajo naši sovražniki zajetega daleč od domovine. Ne! Stanko je pogumen in preudaren mož, ki ga malo briga laška napihnjenost, saj dobro ve, da se vrne zdrav in vesel med svoice, kadar tudi njemu zasije dan svobode! Takrat bo izpolnjena Tvoja želja — in seveda tudi želja Tvojih staršev. Veš kaj? Kadar sklenejo v Parizu mir, takrat jo mahneva po Stanka! V Trstu se oglasiva pri Slavuju in Ivanu; saj vem, da sta tam. To bosta debelo pogledala! „Kam pa vidva romata?“ bosta naju vprašala. „Kar z nama pojdita! Greva v laško deželo po tretjega brata!“ se bo glasila najina moška beseda. In res! Ko se združimo vsi tam kje pod Vezuvom, potem jo pa uberemo po bližnici domov. Mamica Tvoja pristavi največji lonec, a vseh skrbi bo kraj in konec!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Tu Vam pošiljam sliko Vašega kotičkarja Stanka Zupančiča z željo, da jo priobči „Zvonček“ v kотиčku. Naj vidijo kotičkarji, kakšen je bil moj ljubi, nepozabni bratec, katerega pisme ste priobčili v „Zvončku“ št. 3 l. 1914 in št. 3 l. 1915.

Izvolil si je bil (največ na podlagi Vašega odgovora njegovemu prvemu pismu v kottičku) študij realke. Pripravil se je za izkušnjo, na podlagi katere je vstopil koj v II. razred ljubljanske realke jeseni l. 1916. Izkušnjo je prebil tako izobno, da so se gospodje profesorji pri tozadevnem razgovorjanju kar čudili; tako je pravil očetu takratni ravnatelj realke gosp. Junovič. Koučal je II. razred realke z odliko in stopil jeseni l. 1917 v III razred. Zaradi vojnih razmer so bile zadnje dni oktobra leta 1917 ljubljanske šole prekinile s poukom. Prišel je domov na veliko lastno veselje in radost nas domačih. A le nekaj dni nam je bilo usojeno veseliti se njegovega prihoda iz Ljubljane. Zbolel je za strašno boleznijo gržo in 13. novembra 1917 v našo neizrečeno žalost

umrl. Ob njegovem odprtem grobu mu je govoril v slovo prav ganljiv govor domači župnik, njegov bivši veroučitelj g. Gašparič, pred množico ljudstva, ki je spremila Stanka k večnemu počitku. Prav lepo je govoril. Rekel je med drugim: „Tudi Stanko je šel v svet v vojno življenja, da bi si nabral znanosti, s katerimi bi se bil rad posvetil svoji domovini v korist. Ni mu bilo dano. Kakor

padajo na bojnem polju naši najkrepkeši fantje in možje, ki bi lahko še mnogo koristili doma po vojni, tako padajo tudi v zaledju mladi ljudje v zgodnji grob, od katerih smo pričakovali vse najboljšo. In res: naš ljubi, nepozabni Stanko je še na smrtni postelji, proseč očeta odpuščanja za vse, kar bi bil kdaj nepravilnega storil, zatrjeval: „Ne bojim se umreti; bojim se le smrtnih težav, te so menda strašne. Živel pa bi le rad, da bi pokazal, da bi bil vedno priden.“

Rojen je bil 26. decembra 1904; torej niti 13 let star, ko je umrl.

In kolikokrat je nameraval pisati zopet Vam, gospod Doropoljski! „Zvonček“ — ta beseda je bila za našega blagega Stanka ena izmed najlepših.

Ohranite ga Vi in koticarji v blagohotnem spominu!

Njegovo sliko in to pismo bi Vam bila rada poslala že prej, a smo slike od slikarja šele zdaj prejeli.

Pozdravlja Vas prav lepo

Zorka Zupančičeva,

sestra umrlega Stanka Zupančiča.

Odgovor:

Ljuba Zorka!

Škoda, da je moral Tvoj brat Stanko, ta vrlji slovenski dijak, tako mlad umreti! In vendar — kako lepa je bila njegova smrt! „Zvonček“ je izgubil s njim navdušenega prijatelja. Bridko ga bomo pogrešali v svojih vrstah. Vsi pa mu ohranimo najblažji spomin!

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz se hočem enkrat oglasiti v „Zvončku“. Doma sem na Stari cesti, uro hodá od trga Ljutomera. Tukaj je jako lepo, a daleč imamo k maši. — Star sem 10 let. — Naša šola je dvorazredna.

Na Miklavžev večer mi je bilo jako všeč. Najprej je bila živa slika Jugoslavije. Sedela je na prestolu v rdečem svilenem plašču, obrobljenem s harmelinom. Stražila sta jo dva Sokola. Okrog nje so bila dekleta v raznih narodnih nošah. Moja sestra je bila obležena kot Srbkinja. Nato je delil Miklavž darila.

Če dovolite, se še večkrat oglasim.

S spoštovanjem vdani

Danilo Tomazič.

Odgovor:

Ljubi Danilo!

Kakor razvidim iz Tvojega opisa, so našo mlado Jugoslavijo kaj lepo in slikovito predočili. Njo ljubimo, njej smo iz vsega srca vdani, zanjo hočemo delati! Zato se pa mo-

rate vi, mladi in ljubi prijatelji in prijateljice, vztrajno pripravljati za bodočo življenje, ko boste morali s poštenim delom rok in glave skrbeti za moč in veličino naše drage domovine!

Dragi gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem si letos naročila „Zvonček“. Željno čakam vsak mesec nanj. Z velikim veseljem ga čitam in mi jako ugaja. Posebno Vaš koticček. Stara sem 12 let in se pripravljam za prvo gimnazijo. Zadelá me je pred kratkim velika nesreča: izgubila sem svojega predobrega očeta!

Prav srčno Vas pozdravlja vdana

Marica Majžérjeva

v Makolah pri Polčanah.

Odgovor!

Ljuba Marica!

Sprejmi moje iskreno sožalje ob bridki izgubi, ki Te je zadelá s prerano smrtno ljubljeneega očeta. Vem, da beseda — pa naj bo še tako lepa — ne more utešiti take bolesti. Bodi vedno zgledna, marljiva in krepkopolna Jugoslovanka — pa boš delala čast imenu svojega očeta. V delu samem pa dobiš tolažbo.

Dragi gospod Doropoljski!

Danes sem se zopet namenila kaj povedati o Blejskem jezeru, kar sem Vam lansko leto obljubila. Letos je bila nenavadno mila zima in je bilo jezero samo en teden zamrznjeno, a še takrat je bil slab led, da ni bilo varno hoditi po njem. Nisem se mogla nič drsati in zabavati.

Bled je bil dozdej malo obiskan zaradi vojne. Tudi kraljica Marija na otoku je bila zapuščena in le malokdaj se je slišal „zvonček željá“. Upamo, da se bo kmalu vse izboljšalo, in če Bog da, bomo vsi zopet veselo in zadovoljno uživali z mnogoštevilnimi letoviščarji krasoto „podobe raja“.

Pozdravlja Vas

Anica Žirovnikova

v Gorjah pri Bledu.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Zadnjič so mi pripovedovale nekatere deklice, ki so napravile majniški izlet na Bled, da bi rade pozvajale z „zvončkom željá“, pa ni bilo — vrvi. Ali si jo je morda kdo „izposodil“? — S Teboj vred upam tudi jaz, da se kmalu izpolni Tvoja želja. Ves svet bo občudoval naš Bled, ki je in ostane biser Jugoslavije!

Naše upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska
ulica šte. 6/I, ima še v zalogi:

„Zvonček“, XVI. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVIII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

===== Nenavedeni letniki so pošli. =====

Razpis

dveh pisateljskih nagrad.

Podpisano vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva razpisuje
dve pisateljski nagradi

po 500 K in 300 K

za dva najboljša mladinska spisa, ki izideta v IV. in V. zvesku „Jan
Legove ki jižnice“. — Eno in drugo pripovedno delo mora biti izvirno,
primerno za otroško dobo od 12. do 14. leta ter mora obsegati 5 do 6
fiskanih pol (lahko tudi več.) Snov bodi vzeta iz slovenske zgodovine,
kar pa ni pogoj, temveč le želja.

Rokopise je poslati do dne 1. septembra 1919 l. na naslov podpi-
sanega vodstva. Ime pisateljevo mora biti v zaprtem pismu. Geslo na
tem pismu in ono na rokopisu se morata enako glasiti.

Rokopise oceni in prizna nagrado Casnikarski in književni odsek
Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 1. avgusta 1918.

L. Jelenc, predsednik.

V. Rus, tajnik.

Širite in priporočajte naš list!
Lepa knjiga je najlepše darilo!

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

====
Cene zmerne.
====

Svoji k svojim!

==== Kupujte ====

mladinske spise,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega
:: konvikta v Ljubljani!“ ::

Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.